

Fokuserer på moms og finansielle tjenester

Skatteetaten har for tiden betydelig fokus på moms og finansielle tjenester. I en nyere dom fikk Skatteetaten medhold i at et verdipapirforetak skulle beregne moms på flere corporate finance-opdrag. I tillegg har Skatteetaten et pågående prosjekt der det rettes fokus mot moms og fondsforvaltning.

Artikkelen er forfattet av:

Advokat
Yngvar Engelstad Solheim
Advokatfirmaet Pricewaterhouse-
Coopers

Advokat
Bjørnar Elverhøy Michaelsen
Advokatfirmaet Pricewaterhouse-
Coopers

Særlig fokus på finansbransjen

Skatteetatens fokus på moms og finansielle tjenester er økende. Skatt Øst har ved sin «Finans- og avgiftsseksjon» satt særlig fokus på finansbransjen. Spørsmålet om moms på corporate finance-tjenester var også tema i et bokattersyn som nylig endte med en dom i Oslo tingrett. Det pågår også et større og landsdekkende prosjekt der Skatteetaten ser nærmere på håndteringen av moms ved forvaltning av fond og investeringsselskaper.

Etter momsreformen i 2001 gjelder det et momsunnatak for finansielle tjenester. Det er imidlertid fortsatt høyst usikkert hvordan grensen mellom avgiftspliktige og ikke-avgiftspliktige tjenester skal trekkes i relasjon til dette unntaket.

Vi vil i denne artikkelen se nærmere på dette «finansunntaket» i relasjon til corporate finance-opdrag, slik dette ble aktualisert i dommen i Oslo tingrett. Vi vil også se litt på Skatteetatens syn på moms og forvaltning av fond.

Unntaket for finansielle tjenester

Hovedregelen i merverdiavgiftsloven er at all omsetning av varer og tjenester er momspliktig. Det gjelder kun unntak der slike er spesifikt angitt i loven.

I merverdiavgiftsloven § 3–6 er det gitt unntak for finansielle tjenester. Det er i bestemmelsen gitt noen eksempler på finansielle tjenester som er unntatt, f.eks. betalingsformidling, forsikring, aksjemegling, mfl.

Når det gjelder corporate finance-tjenester, vil disse være unntatt dersom de kan bedømmes som megling av aksjer (finansielle instrumenter). Dersom tjenestene bedømmes som rådgivning, vil de være momspliktige etter hovedregelen.

Forvaltning av verdipapirfond eller «investeringsselskaper» regnes også som en momsunnatt tjeneste. Utfordringen her er å trekke grensen mellom unntatt forvaltning og momspliktig rådgivning.

Vi vil i denne artikkelen først se nærmere på spørsmålet om moms på corporate finance-opdrag. Deretter vil vi ta opp enkelte forhold ved momsunntaket for forvaltning av fond.

Moms på corporate finance?

Corporate finance-tjenester er en betegnelse på ulike typer tjenester som knytter seg til et selskaps finansiering. Tjenestene kan bestå av både rådgivning, aksjemegling, m.m. Typiske eksempler er bistand knyttet til kjøp og salg av selskaper, emisjoner, fusjon/fusjon og andre restruktureringer.

Megling av aksjer er unntatt fra moms etter det såkalte «finansunntaket». Utford-

ringen ved corporate finance-tjenester er imidlertid at de kan bestå av både megling og rådgivning. Skal man da beregne moms?

Oslo tingrett: hovedytelsen var rådgivning

Både rettspraksis og avgiftsmyndighetenes praksis viser at det er stor usikkerhet knyttet til beregning av moms på corporate finance-tjenester. Det fikk et verdipapirforetak erfare da Skatt Øst kom på bokattersyn, og etter hvert varslet en etterberegning av ca. 54 millioner kroner i moms.

Etter et par år med tautrekking mellom foretaket og Skatteetaten, kom saken opp for Oslo tingrett i fjor.¹ Saken var da redusert til spørsmål om moms på fire ulike corporate finance-opdrag, og det sto om ca. seks millioner kroner i moms.

Tingretten gjorde en konkret og skjønnsmessig helhetsvurdering av hvert enkelt oppdrag. Det ble vurdert om hovedytelsen var momspliktig rådgivning eller momsunnatt aksjemegling. Dette i samsvar med de prinsippene som Høyesterett skisserte i den såkalte «Carnegie-saken»² i 2009.

Retten kom til at det skulle ha vært beregnet moms på tre av fire corporate finance-opdrag. Verdipapirforetaket måtte derfor innbetale flere millioner kroner i moms til staten.

For disse tre oppdragene kom retten til at det var tale om momspliktig rådgivning. Oppdragene gjaldt selskaper som var i ferd med å bli kjøpt opp, og som derfor hadde

¹ Oslo tingretts dom av 22. juli 2014.

² Høyesteretts dom av 22. desember 2009 (Rt-2009-1632) - ABG Sundal Collier Holding ASA og Carnegie ASA.

søkt bistand med bl.a. forhandlinger for å forhøye budet på aksjene i selskapet. Retten mente at selskapene i en slik oppkjøps-situasjon ikke hadde kjøpt en meglings-tjeneste.

Det siste oppdraget gjaldt bistand i forbindelse med emisjon. Retten godtok dette som momsunnatt megling av aksjer.

Dommen som er på hele 17 sider, viser at det gjøres svært konkrete og skjønnsmessige vurderinger for å komme frem til om en corporate finance-tjeneste er momspliktig eller ikke. Slik saken er referert i dommen, synes også Skatteetaten å ha vært usikre på momsspørsmålene. Dette fremgår ved at saken ble betydelig redusert fra varselet om etterberegning av moms til saken kom for domstolen.

Moms på forvaltning av fond?

Forvaltning av verdipapirfond og «investeringsselskaper» regnes som en momsunnatt finansiell tjeneste.³ Uttrykket «investeringsselskap» er ikke entydig definert, men ifølge Skatteetatens retningslinjer⁴ er det klart at ulike typer fond kan være omfattet, f.eks. private equity-fond. Det kan antas at såkalte «alternative investeringsfond» regulert av den nye AIF-loven⁵ vil være omfattet.

Utfordringen her er at slike tjenester normalt vil inneholde elementer av rådgivning, som isolert sett er en momspliktig tjeneste.

Skattedirektoratet kom i 2013 med en tolkningsuttalelse⁶ om momsunnatt for investeringsselskaper og fond. Det gis her uttrykk for at momsunnatt må avgrenses mot bl.a. rådgivning og «aktivt eierskap».

Det uttales at forvaltningsselskaper som yter tjenester som har «karakter av ren rådgivningsvirksomhet», vil være momspliktige. Aktivt eierskap i form av aktiv involvering og arbeid «på innsiden» av enkeltsselskaper, vil ifølge Skattedirektoratet også være avgiftspliktig.

Problemet med denne uttalelsen fra Skattedirektoratet er at den er meget uklar og legger opp til svært skjønnsmessige vurde-

ringer av spørsmålet om momsplikt eller ikke.

For forvaltningsselskaper kan det variere om det er gunstig eller ikke gunstig at forvaltningstjenesten anses momspliktig. Dersom forvaltningsselskapet ligger i Norge og fondet i utlandet, vil selskapet drive ren tjenesteeksport. Dette betyr en gunstig situasjon med fullt fradrag for moms på kostnader inn, og null utgående moms på omsetningen.

Dersom både forvaltningsselskap og fond ligger i Norge, vil momsplikt på forvaltningstjeneste være mindre gunstig. Fondet vil normalt ikke ha fradragsrett for momsen, og momsbeløpet blir derved en ren kostnad.

En stor ulempe med det uklare regelverket er at vi i saker der momsplikt på forvaltningen er gunstig, ser at Skatteetaten argumenterer for at forvaltningstjenesten er momsunnatt. I andre saker der momsplikt på forvaltningen er ugunstig og fører til merkostnader, har vi sett at Skatteetaten argumenterer «motsatt», og fremfører argumenter som taler for momsplikt på tjenesten.

Det er klart uheldig for bransjen at dette regelverket er så vagt og skjønnsmessig at det er vanskelig å etterleve. I tillegg er det svært uheldig at Skatteetaten argumenterer i ulike retninger, tilsynelatende ut fra hva som gir mest avgift til Staten.

Etter vårt syn hadde det vært en betraktelig bedre arbeidsmetode om Skatteetaten og Finansdepartementet hadde gjort en grundigere jobb i forkant med å klargjøre regelverket.

Strategien med å sette i gang et landsdekkende bokettersynsprosjekt mot denne delen av finansbransjen kan muligens skape mer klarhet i regelverket på lang sikt, ved at enkelte saker havner i domstolene og får avklaring gjennom rettspraksis. Dette er imidlertid en svært tid- og ressurskrevende metode, både for bransjen og for Skatteetaten.

Skatteetatens fokus på finans

Det dukker stadig opp flere saker der skatteetaten setter i gang bokettersyn mot virksomheter i finansbransjen. Skatt Øst har som nevnt en egen avdeling som er dedikert til finansiell sektor, og vi ser at myndighetene har særlig fokus på momshåndteringen i denne bransjen.

De ovennevnte sakene viser at skatteetaten i betydelig større grad enn tidligere har fokus på momshåndtering i finansiell sektor. Samtidig ser vi også at aktørene i finansbransjen har en tendens til å inkludere et for bredt spekter av tjenester i «finansunntaket». Man tenker gjerne at tjenester som er relatert til finans, aksjer, fond, etc. er unntatt fra moms. Dette viser seg ikke alltid å være riktig. Dette utgjør derved en betydelig risiko for uventede momsregninger i finansbransjen.

Hvordan håndtere momsen?

Skatteetaten og domstolene legger opp til skjønnsmessige vurderinger av momsplikt på corporate finance og fondsforvaltning. Hvordan kan bransjen forholde seg til dette?

De betydelige elementene av skjønn gjør dette til en utfordrende oppgave. Aktørene bør først og fremst være i forkant med å vurdere momsspørsmålene når slike tjenester skal leveres.

Man bør dernest sørge for å dokumentere hva det er som egentlig leveres. Hvis partene f.eks. mener at hovedytelsen i leveransen er formidling av aksjer, bør dette komme tydelig frem i avtale, honorarstruktur, og annen dokumentasjon. Hvis man vurderer sine tjenester som forvaltning av fond, bør det komme tydelig frem i avtalen at det er typisk porteføljeforvaltning som er hovedytelsen i leveransen.

Man kan også sette opp «guidelines» for momshåndteringen av ulike typetilfeller av corporate finance-oppdrag som vanligvis ytes.

Klarere regler fra myndighetene

Det er uheldig at momsplikt på bl.a. corporate finance-tjenester og fondsforvaltning avhenger av en skjønnsmessig vurdering og av Skatteetatens sprikende praksis. Dette skaper en betydelig usikkerhet for bransjen.

Ved innføringen av «finansunntaket» i 2001, hadde Finansdepartementet planer om å utdype reglene i en forskrift. Dette ble det aldri noe av, og usikkerheten gjør seg fortsatt gjeldende i betydelig grad. Dette viser bl.a. den ovennevnte dommen fra Oslo tingrett om temaet. Finansdepartementet bør derfor vurdere å ta opp igjen arbeidet med å lage tydeligere retningslinjer for anvendelsen av finansunntaket for moms.

3 Merverdiavgiftsloven § 3-6 første ledd bokstav f) og g).

4 Finansdepartementets tolkningsuttalelse av 15. juni 2001 om merverdiavgiftsunntaket for omsetning av finansielle tjenester.

5 Lov om forvaltning av alternative investeringsfond (lov av 20. juni 2014 – i kraft 1. juli 2014).

6 Skattedirektoratets fellesskriv av 16. mai 2013 – forvaltning av investeringsselskaper.